

**Міністерство аграрної політики
та продовольства України**

Полтавська державна аграрна академія

**НАУКОВІ ПРАЦІ
ПОЛТАВСЬКОЇ ДЕРЖАВНОЇ
АГРАРНОЇ АКАДЕМІЇ**

Спецвипуск

ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ

Полтава – 2015

УДК 330 : 06.055.2 : 378.014.15 : 63(477.53)

ББК 65

П 52

Рекомендовано до друку за рішенням вченої ради Полтавської державної аграрної академії (протокол № 20 від 28 квітня 2015 р.)

Згідно з постановою Президії ВАК України № 1-05/8 від 22.12.2010 р. збірник «Наукові праці Полтавської державної аграрної академії» включений до Переліку фахових видань з економічних наук.

**Редакційна
колегія:**

Макаренко П.М., д.е.н., професор,
чл.-кор. НААН України (*відповідальний редактор*);
Зоря О.П., к.е.н., доцент (*відповідальний секретар*);
Аранчій В.І., к.е.н., професор;
Березін О.В., д.е.н., професор;
Буянов В.П., д.е.н., професор (Російська Федерація);
Войцех Пізло, доктор габілітований, професор (Республіка Польща);
Галич О.А., к.е.н., доцент;
Дорогань-Писаренко Л.О., к.е.н., доцент;
Жозеф Каня, доктор габілітований, професор (Республіка Польща);
Калінчик М.В., д.е.н., професор;
Левченко З.М., к.е.н., доцент;
Лозинська Т.М., д.держ.упр., професор;
Макаренко А.П., д.е.н., професор;
Махмудов Х.З., д.е.н., професор;
Пантелеймоненко А.О., д.е.н., професор;
Писаренко В.В., д.е.н., доцент;
Плаксієнко В.Я., д.е.н., професор;
Ульянченко О.В., д.е.н., професор, чл.-кор. НААН України;
Шиян Д.В., д.е.н., професор.

Засновник –
Полтавська державна
аграрна академія.
Свідоцтво про державну реєстрацію
КВ № 17243-6013 ПР
від 12.10.2010 р.

Адреса редакції: 36003,
м. Полтава, вул. Г.Сковороди, 1/3,
Полтавська державна
аграрна академія,
тел. +38(05322) 2-87-48
e-mail: zorya-83@ua.ru

П 52 Наукові праці Полтавської державної аграрної академії. – Спецвипуск. – Полтава : ПДАА. – 2015. – 360 с.

У збірник включені наукові праці фахівців Полтавської державної аграрної академії, провідних навчальних закладів, науково-дослідних установ, підприємств і організацій України, ближнього та дальнього зарубіжжя, в яких відображені результати теоретичних і емпіричних досліджень з економічних наук в галузі сільського господарства і АПК.

УДК 330 : 06.055.2 : 378.014.15 : 63(477.53)
ББК 65

© Полтавська державна аграрна академія, 2014.

ефективного використання потенціалу трудових ресурсів країни, то з точки зору потреб національної економіки, необхідна розробка адекватної потребам часу державної програми по усуненню загроз негативного впливу міграційних процесів на національну безпеку держави.

Список використаних джерел:

1. Беженцы: динамика перемещений: Доклад для Независимой комиссии по международным гуманитарным вопросам: [пер. с англ.] – М.: Международные отношения, 1989. – 208 с.
2. Демографічна криза в Україні. Проблеми, дослідження, витоки, складові, напрями протидії /За науковою редакцією проф. Валентини Стешенко – Київ.: Інститут економіки НАН України, 2001. – 560 с.
3. Демографическая ситуация [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.mfa.gov.ua/mfa/ua/publication/content/378.htm>.
4. Лица, перемещенные внутри страны [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://unhcr.org.ua/uk/khto-mi-dopomagaemo/litsa-peremeshchennye-vnutri-strany>.
5. Майданік І. П.. Українська молодь на ринках праці зарубіжних держав / І. П. Майданік . – Київ : НАН України. Ін-т демографії та соціальних досліджень ім. М.В. Птухи, 2010 . – 175 с.
6. Сегодня. – 2015. – 31 марта.
7. События недели: итоги и факты. – 2015. – 31 марта.
8. Шупик І.І. Феминизация миграции в контексте экономической безопасности Украины/ І.І.Шупик // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. Том 1.-Хмельницький, 2011. – С.220 – 223.
9. Убежища за границей из-за АТО попросили 314 000 украинцев [Электронный ресурс]. - Режим доступа: <http://korrespondent.net/ukraine/3502629-ubezhyscha-za-hranytseiy-z-za-ato-poprosyly-314-000-ukrayntsev>.
10. Экспертный доклад Центра исследований проблем гражданского общества [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://politics.in.ua/index.php?go=News&in=view&id=10930>.
11. Internally Displaced People. On the Run in Their Own Land [Електронний ресурс]. –Режим доступу: <http://www.unhcr.org/pages/49c3646c146.html>.

Рецензент – д.е.н., професор Махмудов Х.З.

УДК 504.03 (304:4, 338:432)

РОЛЬ ЛОГІСТИКИ В ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОЦЕСУ РЕАЛІЗАЦІЇ НА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Чайка Т.О., к.е.н., доцент; Яснолоб І.О., асистент

Полтавська державна аграрна академія

У статті проведено дослідження сутності терміну «логістика» та визначено його найбільш змістовне визначення. Обґрунтовано основні функціональні сфери та завдання логістики сільськогосподарських підприємств. Визначено відмінні ознаки досліджень маркетингу та логістики, доцільність їх впровадження з метою оптимізації збутової діяльності для сільськогосподарських підприємств. Наведена система аграрної логістики, яка включає: логістику рослинництва, тваринництва, рибництва та бджільництва з подальшою деталізацією галузей за основними видами продукції. Виявлено фактори впливу на систему логістики процесу реалізації в аграрному секторі з метою адаптації до специфіки сільськогосподарського підприємства.

In this article the nature of the term "logistics" is investigated and its most comprehensive definition is identified. The major functional areas and tasks of logistics of

agricultural enterprises are justified. The distinctive features of marketing research and logistics are defined, the feasibility of their implementation for the purpose of optimization of marketing activities for agricultural enterprises. The system of agricultural logistics is presented, which includes: crop logistics, livestock, fisheries and beekeeping, followed by detailing of the industries by the main products. The factors of influence on the system of logistics of the implementation process in the agricultural sector are revealed for the purpose of adaptation to the specifics of the agricultural enterprise.

Постановка проблеми. Зі вступом України до СОТ і її інтеграцією до світового ринку продовольства, перед вітчизняними товаровиробниками постало питання посилення своїх конкурентних позицій. Відповідних адаптацій до умов міжнародного конкурентного середовища потребують і виробники сільськогосподарської продукції. Ці проблеми, а також необхідність підтримання національної продовольчої безпеки, вимагають впровадження у практику управління сільськогосподарськими підприємствами, нових досконаліших методів і технологій, які б надали змогу не лише підвищити рівень розвитку сільського господарства, а й вивести його на міжнародний рівень. У цьому аспекті, привертають увагу методи оптимізації господарської діяльності, котрі, при взаємодії суб'єктів господарювання з суміжними учасниками в ланцюгах просування сільськогосподарської продукції, забезпечили б отримання синергетичного ефекту. З цієї позиції, найдієвішою, на нашу думку, є концепція логістики, що є досить поширеною у світовій практиці, але відносно новою для українського інструментарію управління.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню проблем логістики в організації процесу реалізації підприємств присвячено чимало наукових праць таких зарубіжних і вітчизняних дослідників, як: Б. Анікін, Д. Бауерсокс, Дж. Болт, О. Гаджинський, О. Гірна, М. Едоус, А. Кальченко, Є. Крикавський, М. Мескон, Л. Мороз, Ю. Неруш, М. Окландер, О. Хромов, А. Чудаков, Н. Чухрай та ін. Водночас значне коло питань, які стосуються використання логістичного підходу в процесі реалізації продукції сільськогосподарськими підприємствами залишаються дослідженими недостатньо.

Постановка завдання. Метою статті є розкриття ролі логістики в процесі реалізації продукції сільськогосподарськими підприємствами з урахуванням їх специфіки.

Виклад основного матеріалу дослідження. Ідея застосування логістики в управлінні бізнесом виникла лише у 1970-ті роки, хоча сам термін виник ще у Древній Греції, де під цим поняттям розуміли мистецтво здійснення розрахунків [1]. Загалом, логістика розвивалась у трьох напрямках: військовому, математичному та економічному. При цьому значного визнання логістика здобула саме у царині військової науки. Виходячи з такого різновекторного спрямування сфер застосування логістики, погляди вчених на неї значно відрізняються. Як зарубіжні, так і вітчизняні науковці трактують логістику і в широкому, і в більш вузькому сенсах, що дозволяє зробити висновок про те, що цей термін належить до ряду семантично розмитих і змістовно нечітких понять. Це, а також порівняна новизна саме економічного спрямування логістики, на нашу думку, зумовили пізнє входження даного поняття у вітчизня-

ний категоріальний апарат економічних термінів. Так, в Україні він почав широко застосовуватись як у спеціальній літературі, так і у засобах масової інформації у розумінні теорії та практики управління матеріальним і відповідним інформаційним потоком лише з початку 90-х років [2]. Саме так трактують логістику більшість вітчизняних і російських науковців. Проте єдиного поняття логістики хоча б в економічному аспекті не визначено й досі, як і не обґрунтовано чітких її об'єктів і завдань.

Зокрема, Т.Н. Скоробогатова під логістикою розуміє науку про управління матеріальними і пов'язаними з ними інформаційними потоками в певній системі [3]. Однак, на нашу думку, дане визначення є неповним, оскільки не має чіткого визначення сфери застосування логістики та не розкриває її значення. Такий же коментар можемо надати і визначенню, яке пропонує Т.В. Косарева, яка визначає логістику наукою та практикою управління поточковими процесами [4].

Більш змістовно сутність логістики розкрито у визначенні, яке пропонують О.М. Тридід, Г.М. Азаренкова, С.В. Мішина, І.І. Борисенко. На їхню думку логістика – наука про оптимальне управління матеріальними, інформаційними та фінансовими потоками в економічних адаптивних системах із синергетичними зв'язками [5]. Дане визначення окреслює сферу застосування і об'єкт логістики, однак вживане у даному визначенні словосполучення «синергетичні зв'язки» потребує додаткового розкриття. Окрім того, наявність в економічній системі цих зв'язків не є умовою для застосування логістики, хоча її впровадження сприяє їх виникненню.

Як науку логістику також розглядають О.І. Гуторов, О.І. Лебединська, Н.В. Пророзова, У.А. Альбеков, В.П.Федько, О.А.Митько. Вони визначають логістику як науку про планування, контроль і управління транспортуванням, складуванням, іншими матеріальними та нематеріальними операціями, що виникають у процесі просування сировини й матеріалів до виробничого підприємства, внутрішньозаводської переробки сировини, матеріалів і напівфабрикатів, доведення готової продукції до споживача відповідно до його інтересів і вимог, а також передача, зберігання й обробки відповідної інформації [6, 7]. Дане визначення є найбільш розповсюдженим в економічній літературі. Воно дає досить повне розуміння функціональної сфери логістики, розподіляючи суцільний матеріальний потоковий процес на етапи, конкретизує управлінські функції, які на неї покладено. Однак дане визначення не висвітлює можливість застосування логістики в оптимізації управління фінансовим потоком, що супроводжує матеріальний. Недоліком даного визначення, на нашу думку, є також зазначення процесів транспортування та складування, оскільки це є неповний перелік, і їх наведення не конкретизує його.

Разом з тим, логістику розглядають не лише як науку, а і як процес. Зокрема, такої думки додержуються Є.В. Крикавський, Н.І. Чухрай, Н.В. Чернописька. Вони визначають логістику як процес управління достатнім та ефективним (з точки зору витрат часу та перебігу) потоком запасів сировини, матеріалів, незавершеного виробництва, готової продукції, послуг, фінансів і супроводжуючої інформації від місця виникнення цього потоку до

місця його споживання (включаючи приймання, відправлення, внутрішнє та зовнішнє переміщення) з метою повного задоволення потреб споживача [2]. Однак, можливість здійснення повноцінного управління матеріалами в зовнішньому середовищі суперечить умовам ринкової економіки. Виходячи з цього, вважаємо, що наведене визначення також не зовсім коректне.

Отже, попри різноманітність підходів до визначення сутності логістики, в результаті семантичного аналізу наведених тлумачень нами виявлено певну їх схожість. Зокрема, всі науковці визначають її об'єктом рух потоків та оптимізацію взаємозв'язків між ланками, через які вона проходить. Враховуючи це, та беручи до уваги критичні зауваження, обґрунтуємо логістику як науку про управління матеріальним та пов'язаними з ним інформаційним і фінансовим потоками, та їх оптимізацію всередині економічної системи, де вони протікають, з моменту їх виникнення до кінцевого споживання, що здійснюється з урахуванням потреб кінцевого споживача.

Більшість науковців мету логістики вбачають у виконанні «шести правил логістики», що узагальнено може бути сформульовано як: виробити необхідний продукт відповідної якості у необхідній кількості та доставити його у потрібний час у визначене місце з мінімальними затратами [2, 5, 8, 9]. Тобто, логістика спрямована на оптимізацію орієнтованого на попит виробництва шляхом раціональної організації потокових процесів, здатних забезпечити найвищу загальну рентабельність в конкретних умовах функціонування даної економічної системи.

Основну увагу в логістиці приділяють саме організації єдиного наскрізного потоку переміщення матеріалів та інформації від виробника до споживача. Це потребує створення єдиної інтегрованої системи, яка поєднуватиме процеси матеріально-технічного забезпечення, виробництва, складування, реалізації, транспортування, а також обробки та передачі відповідної інформації. Саме в такій зміні пріоритетів господарської діяльності – з продукту на потоковий процес – полягає новизна логістичного підходу, застосування якого надасть змогу підвищити ефективність роботи на кожному етапі ланцюга просування, посилити внутрішньогосподарські зв'язки та отримати від цього синергетичний ефект.

В економічній літературі логістику поділяють на взаємопов'язані розділи: логістику постачання, виробництва, збуту, транспорту [3]. Разом з тим деякі науковці доповнюють цей перелік логістикою складування, посередництва та інформаційною [8]. Найбільш широко розмежовує функціональні сфери логістики О.В. Єлтенко. Він виділяє: логістику запасів, транспорту, складування, сервісного обслуговування, закупівельну, збутову, виробничу інформаційну, фінансів і менеджменту [10]. Узагальнюючи наведені класифікації та застосовуючи функціональний підхід, отримаємо основні розділи логістики, які відповідають головним етапам проходження потоків на підприємстві: закупівельна, виробнича, збутова (рис. 1). При цьому, слід відмітити, що таке розмежування є досить умовним, оскільки відповідні стадії господарської діяльності взаємопов'язані між собою, що у свою чергу зумовлює взаємозв'язок та взаємозалежність завдань, які вирішує логістика на ко-

жному з них [11]. Наприклад, визначаючи оптимальні обсяги закупівлі необхідної сировини, її якісні характеристики та термін здійснення цих закупівель, виходять з виробничих можливостей підприємства, особливостей його господарювання та стратегії розвитку. Остання, у свою чергу, певною мірою обумовлюється потребами споживачів, узгодження з якими асортименту та номенклатури продукції оптимізує виробничу та покращує збутову діяльність.

Рис. 1. Основні функціональні сфери логістики на підприємстві
Джерело: розробка автора

На кожній зі стадій руху, враховуючи особливості економічної системи, матеріальний потік має свою форму вираження, а логістика – свій об’єкт, і специфічні завдання (табл. 1).

Таблиця 1

Завдання логістики сільськогосподарських підприємств

Стадія руху матеріального потоку	Форма вираження матеріального потоку	Завдання логістики
Закупівля	Насіння, корми, саджанці, ПММ, засоби захисту рослин і тварин, інвентар, обладнання, техніка та інші матеріали	1) оптимізація процесів закупівель засобів виробництва, необхідних для виконання виробничого процесу відповідно до агротехнічних вимог, технологічних карт та планів розвитку; 2) визначення методу організації закупівель; 3) організація контролю якості продукції, яка закуповується; 4) розробка алгоритмів вибору постачальників
Виробництво	Продуктивна худоба, тварини на вирощуванні та відгодівлі, багаторічні насадження, всі види сільськогосподарських культур	1) вирішення питань оптимізації розмірів сільськогосподарських підприємств; 2) визначення потреби і складу машинно-тракторного парку та формування його раціонального складу; 3) визначення потреби в сировині та матеріалах; 4) організація продуктивного використання основних засобів та матеріалів; 5) забезпечення технічного обслуговування та ремонту машин, будівель, обладнання

Стадія руху матеріального потоку	Форма вираження матеріального потоку	Завдання логістики
Збут	Молоко, яйця, зерно, овочі, фрукти та інші види сільсько-сподарської продукції.	1) визначення стратегії збуту; 2) вибір структури логістичного ланцюга; 3) прийняття рішень щодо форм та технології товаропросування аграрної продукції; вибір тактики відвантажування; 4) визначення доцільності створення гуртових продовольчих ринків сільськогосподарської продукції

Джерело: складено автором на основі [12, 13]

Таким чином, логістика дає змогу вирішити ряд питань, стосовно господарської діяльності сільськогосподарських підприємств. Її застосування містить значний потенціал для підвищення конкурентоспроможності вітчизняної аграрної продукції, оскільки в умовах ринку споживача вона дає змогу більш повно оцінити і задовольнити його потреби.

Перенасичення ринку, яке підтверджується дослідженнями вітчизняних і зарубіжних науковців, вимагає переорієнтації підприємств зі сфери виробництва у сферу розподілу, що, поряд з іншим, висуває на перше місце саме логістику у сфері збуту та маркетинг. Необхідність застосування обох концепцій полягає у тому, що хоча вони оптимізують процес реалізації з метою задоволення потреб споживачів, їх функції значно відрізняються. Так, маркетинг досліджує ринок і визначає попит, а логістика забезпечує просування товару та задоволення даного попиту з найменшими витратами [14]. Різними є також об'єкт, предмет їх дослідження та висновки, які вони формують (табл. 2).

Таблиця 2

Відмінні ознаки досліджень маркетингу і логістики

Порівняна ознака	Маркетинг	Логістика
Об'єкт дослідження	Ринок, попит, пропозиція	Матеріальний потік
Предмет дослідження	Поведінка на ринку	Управління матеріальними потоками
Результат дослідження	Асортимент, номенклатура товарів, ринки їх збуту, заходи стимуляції попиту	Розміщення складів, схеми транспортування, партії, терміни реалізації, ланцюг товаропотоку

Джерело: складено автором на основі [15]

Однак комплекси маркетингу та логістики тісно взаємопов'язані, що виявляється у спільності деяких їх елементів. Так, найбільш тісний зв'язок між маркетингом і логістикою полягає у забезпеченні наявності необхідного продукту в необхідному місці. Інші елементи (кількість, якість, час, витрати, споживач – зі сторони логістики та ціна, упаковка, люди, просування – зі сторони маркетингу) хоч і не мають прямого зв'язку, але є взаємозалежними та взаємообумовленими. Таким чином, оптимізація збутової діяльності вимагає впровадження як механізму логістики, так і маркетингу.

Однак, сільське господарство має власну специфіку, зокрема, продукція даної галузі є основою продовольства, що унеможливорює втрату попиту на неї. Відповідно, потреба у стимуляції продажу не є такою нагальною, відтак маркетинг тут дещо втрачає свою ефективність і значимість. Хоча особливості сіль-

ського господарської продукції полягають, зокрема, у неможливості її перевиробництва у глобальному вимірі, відносно короткі терміни зберігання зумовлюють потребу у чітко налагодженій та ефективній системі її реалізації. Поряд з цим, довгий ланцюг товаропотоку від виробника до кінцевого споживача зумовлює зростання цін на аграрну продукцію, що в умовах низької платоспроможності робить її менш привабливою, хоча, попри це, вона становить значну питому вагу в споживчому кошику. Таким чином, зазначені проблеми, що в кінцевому підсумку призводять з однієї сторони до загострення продовольчої безпеки, а з іншого – до недоотримання сільськогосподарськими підприємствами значних прибутків, актуалізують проблему впровадження логістичних підходів у збутовій діяльності.

Необхідність та доцільність впровадження логістики в агропродовольчому комплексі України вбачає і Д.Ф. Крисанов. Зокрема, він стверджує, що створення гнучких логістичних систем сприятиме прискоренню процесів формування товарних партій сільськогосподарської продукції, їх доставки в потрібне місце з найменшими втратами, забезпечення конкурентних переваг [16]. При цьому конкурентоспроможність підприємств, які на практиці застосовують логістичний підхід, забезпечується за рахунок зниження собівартості продукції, підвищення надійності й якості поставок.

Аграрна логістика знаходиться на етапі становлення, а її подальший розвиток вбачається нам у виокремленні з неї логістичних сфер, що впливають з особливостей сільськогосподарської продукції. Зокрема, в логістиці вітчизняного сільського господарства доцільно виокремлювати логістику рослинництва, тваринництва, рибництва та бджільництва з подальшою деталізацією галузей за основними видами продукції (рис. 2).

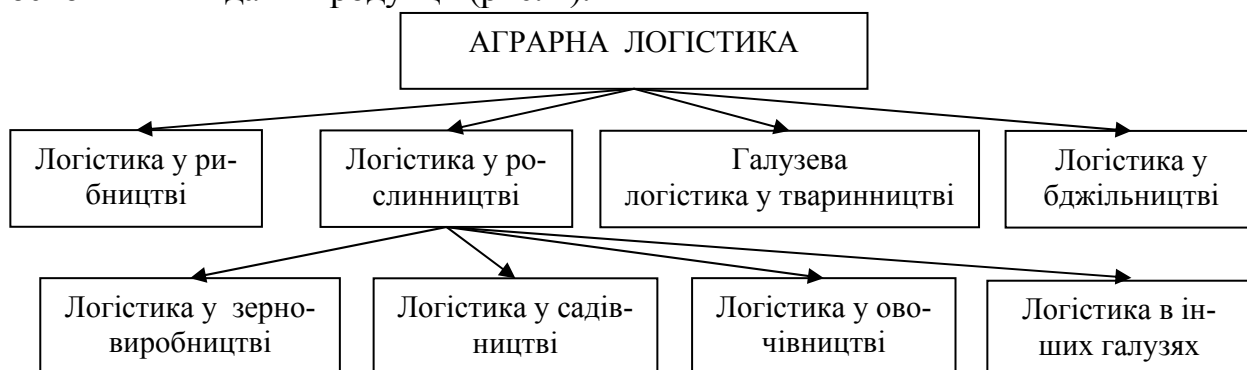

Рис. 2. Система аграрної логістики

Джерело: розробка автора

Слід відмітити, що виокремлення логістичних сфер на основі розвинених тваринницьких підкомплексів вітчизняного сільського господарства (ВРХ, свинарство, птахівництво) є складним, що пояснюється відсутністю принципових організаційно-технологічних відмінностей між ними, орієнтованістю продукції даних галузей на ті ж самі ринки збуту та задоволення однорідних потреб споживачів. Разом з тим, дана система може доповнюватись іншими видами логістики, що розвиватимуться на базі вітчизняного сільського господарства та матимуть суттєві особливості, що визначатимуть специфіку управління ними.

При створенні системи логістики процесу реалізації на підприємстві необхідно враховувати низку внутрішніх і зовнішніх факторів, які допомагають

адаптувати її відповідно до специфіки самого підприємства, продукції, яку воно виробляє, кон'юнктури ринку та потреб споживачів (рис. 3).

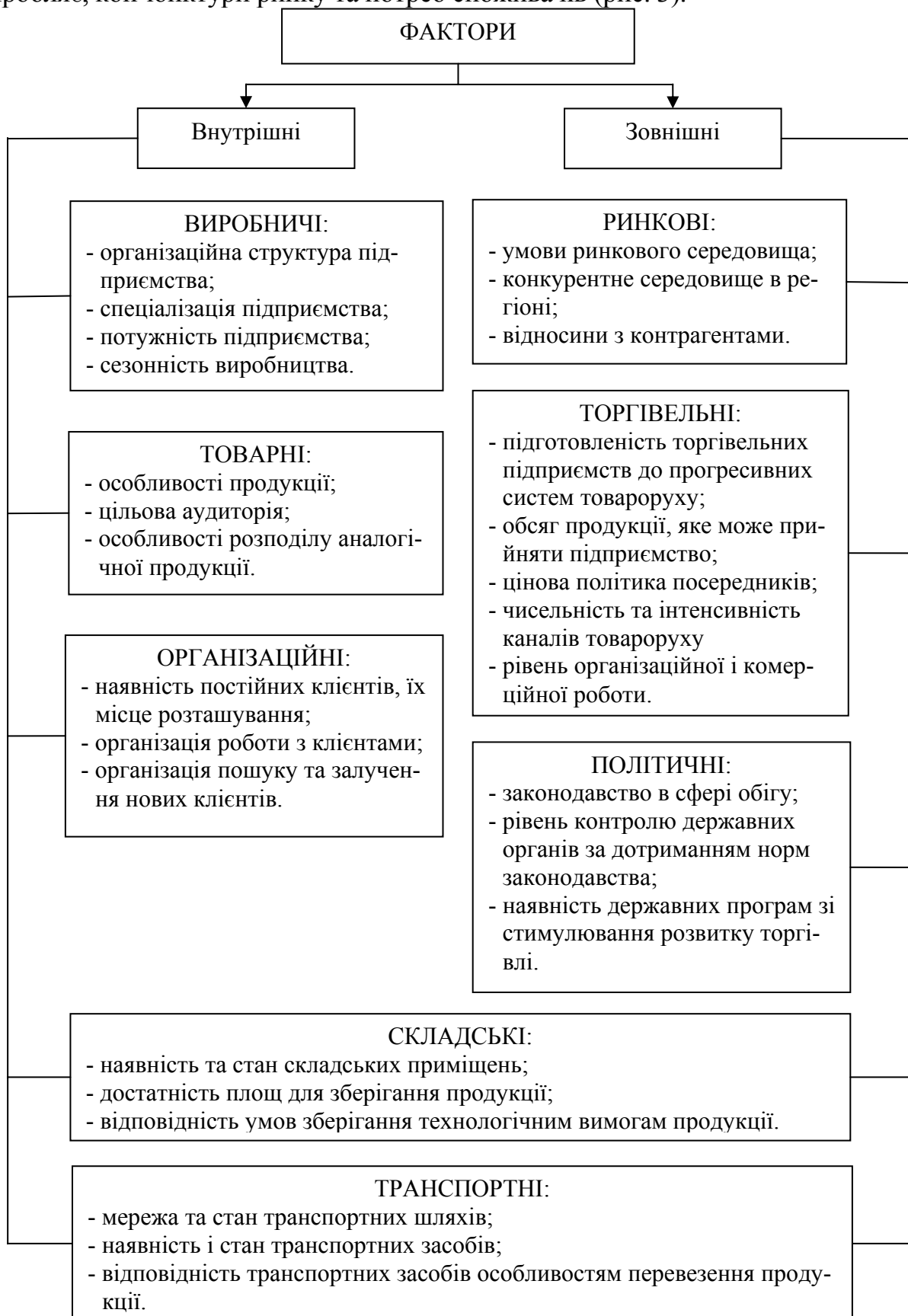

Рис. 3. Фактори впливу на систему логістики процесу реалізації в аграрному секторі

Джерело: складено автором на основі [5, 17]

Економічним вираженням сукупності отриманих ефектів від раціонально організованої на підприємстві системи логістики процесу реалізації є: зниження собівартості продукції; прискорення оборотності капіталу; зниження витрат на збут; максимізація прибутку, отриманого за одиницю часу при більш повному задоволенні попиту.

Застосування механізмів дистрибуційної логістики дає змогу не лише оптимізувати процес реалізації на підприємстві та підвищити його ефективність, а і спрощує процес зайняття ніші на ринку та вихід на нові ринки збуту. Як свідчать дослідження А.А. Корсакова, все більша кількість підприємців застосовує логістичний сервіс як засіб підвищення конкурентоспроможності. Споживач надасть перевагу тому постачальнику, який забезпечить вищий рівень сервісного обслуговування, наприклад, вчасно доставлятиме необхідний товар у зручній тарі оптимальними партіями в необхідному асортименті тощо [18].

У свою чергу, дослідження, проведене М.М. Макаренком, засвідчило, що споживачі навіть готові платити за високоякісне надання послуг дистрибуційної логістики. При цьому, найважливішими серед них респонденти визначали дотримання строків постачання, бездефектну доставку, поставку в потрібне місце, швидку реакцію на зміну бажань клієнтів та високу готовність до поставки [19]. З огляду на це, можемо стверджувати, що в сучасній економіці на перше місце виступають часовий та організаційний фактори, тому підприємства, які спрямовуватимуть свою увагу саме на них, будуть більш успішними. Однак, дослідження, проведене Н.М. Сіренко, дало змогу визначити, що інновації, спрямовані на отримання часового та організаційного ефектів, не є пріоритетними на аграрних підприємствах [20]. Таким чином, простежується нерозуміння менеджерами сільськогосподарських підприємств необхідності впровадження логістики в збутову діяльність, яку, деякою мірою, можна розглядати як управлінські інновації в цій сфері.

Висновки. Отже, застосування логістики містить значний невикористаний потенціал в оптимізації збуту, активізації інноваційної діяльності та підвищенні конкурентоспроможності сільськогосподарських підприємств загалом, і, перш за все, садівничих. Виходячи з цих умов, вважаємо, що логістика має стати основою організації процесу реалізації на аграрних підприємствах даної спеціалізації. При цьому відмітимо, що успішне виконання логістикою покладених а неї функцій та завдань неможливе при відсутності налагодженої системи збору та опрацювання інформації, що дозволить виокремлювати логістичні витрати на кожному етапі логістичного ланцюга. Особливою оперативністю дана інформаційна система повинна визначатися у сфері реалізації, що обумовлено необхідністю якнайповнішого задоволення потреб покупців та вимог ринкового середовища, а також швидкого реагування на їх зміни з мінімальними втратами для підприємства. Виходячи з цього, питання організації обліку витрат в логістичній сфері набуває значної актуальності. Таким чином, лише комплексний підхід дозволить оптимізувати збутову діяльність сільськогосподарських підприємств та успішно використовувати механізми логістики в їх господарській практиці.

Список використаних джерел:

1. Родников А.Н. Логистика : терминологический словарь / А.Н. Родников. – 2-е изд., испр. и доп. – М. : ИНФРА-М, 2000. – 352 с.
2. Крикавський Є.В. Логістика: компендіум і практикум : навч. посіб. / Є.В. Крикавський, Н.І. Чухрай, Н.В. Чернописька. – К. : Кондор, 2006. – 340 с.
3. Скоробогатова Т.Н. Логистика : учеб. пособ. / Т. Н. Скоробогатова. – 2-е изд. – Симферополь : ДиАйПи, 2005. – 116 с.
4. Косарева Т.В. Логістична система: сутність дефініцій / Т.В. Косарева // Економіка АПК. – 2008. – №11. – С.12–19.
5. Тридід О.М. Логістика : навч. посіб. / О.М. Тридід, Г.М. Азаренкова, С.В. Мішина, І.І. Бориснеко. – К. : Знання, 2008. – 566 с.
6. Альбеков А.У. Логистика коммерции : учебн. / А.У. Альбеков, В.П. Федько, О.А. Митько. – Ростов-на-Дону : Феникс, 2001. – 512 с.
7. Гуторов О.І. Логістика : навч. посіб. / О.І. Гуторов, О.І. Лебединська, Н.В. Прозорова // Харк. нац. аграр. ун-т. – Харків : Міськдрук, 2011. – 322 с.
8. Гурч Л.М. Логістика : навч. посіб. / Л.М. Гурч. – К. : Персонал, 2008. – 560 с.
9. Логістика : опорний конспект лекцій для напряму 0502 «Менеджмент» [Електронний ресурс] / уклад. С. О. Казаков. – Електрон. текст. дані. – Миколаїв : МДАУ, 2010. – 116 с. – Режим доступу : libserver.mdau.mk.ua/docs/eldocs/2010/Kazakov_Logistika.pdf.
10. Єлтенко О.В. Проблеми сучасної логістики та шляхи їх вирішення / О. В. Єлтенко // Актуальні проблеми економіки. – 2008. – № 4. – С.135–141.
11. Нікітіна Р.Є. Логістика як інструмент удосконалення збутової діяльності сільськогосподарських підприємств / Р.Є. Нікітіна // Менеджмент і логістика – перспективні напрями розвитку економіки : Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції : тези допов. – Київ. – 20-21 вересня 2013. – С. 132–133.
12. Божидарнік Т.В. Основні шляхи застосування логістики в агропромисловому комплексі України / Т.В. Божидарнік, Н.В. Божидарнік // Економічний форум. – 2011. – №1. – С.27–31.
13. Струк Н.Р. Напрями застосування логістики у підприємствах аграрного сектору економіки [Електронний ресурс] / Н.Р. Струк. – Режим доступу : archive.nbuv.gov.ua/portal/chem_biol/vldau/APK/2009/files/09snxsoe.pdf.
14. Лужин А.Л. Логистика и маркетинг: точки соприкосновения / А.Л. Лужин // Молочное дело. – 2011. – №7. – С.22–23.
15. Репич Т.А. Маркетинг и логистика. Что важнее? / Т.А. Репич // Мясной бизнес. – 2008. – №5. – С. 86–89.
16. Крисанов Д.Ф. Передумови та чиники впровадження логістичних інновацій в агропродовольчому комплексі України / Д.Ф. Крисанов // Економіст. – 2010. – №12. – С. 39–41.
17. Кислий В.М. Логістика: Теорія та практика : навч. посіб. / В.М. Кислий, О.А. Біловодська, О.М. Олефіренко, О.М. Смоляник. – К. : ЦУЛ, 2010. – 360 с.
18. Корсаков А.А. Логистика [Електронний ресурс] / А.А. Корсаков. – М. : Московская финансово-промышленная академия, 2005. – 37 с. – Режим доступу : www.site64.narod.ru/management/men16.pdf.
19. Макаренко М. В. Підвищення конкурентоспроможності промислової продукції шляхом застосування ефективної маркетингової концепції збуту / М. В. Макаренко // Актуальні проблеми економіки. – 2008. – №1 (79). – С.26–34.
20. Сіренко Н.М. Управління стратегією інноваційного розвитку аграрного сектора економіки України : монографія / Н.М. Сіренко. – Миколаїв, 2010. – 416 с.

Рецензент – д.е.н., доцент Писаренко В.В.

Збірник наукових праць

**Наукові праці
Полтавської державної
аграрної академії**

Збірник засновано у 2010 році

**Спецвипуск
2015 року**

ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ

Точка зору редколегії не завжди збігається з позицією авторів.

Відповідальність за оформлення літератури несуть автори.